

Informácia a formulár na spracovanie Správy o napĺňaní priorít a cieľov aktualizovanej Národnej stratégie regionálneho rozvoja za rok 2016 na úrovni krajov

Úvodná informácia ku každoročnému zberu údajov

Sekcia regionálneho rozvoja v spolupráci s VÚC a ďalšími partnermi územného rozvoja každoročne pripravuje Správu napĺňaní priorít a cieľov aktualizovanej Národnej stratégie regionálneho rozvoja (ďalej len „národná stratégia“). Ostatná Správa o realizácii aktualizovanej Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky za rok 2015¹ bola vládou SR vzatá na vedomie na rokovaní dňa 11.04.2017. Správa za rok 2016 bude zároveň aj podkladom pre vypracovanie novej stratégie regionálneho a územného rozvoja SR do roku 2030.

V snahe zvyšovať kvalitu správ, sekcia regionálneho rozvoja ÚV SR (ďalej len SRR) po konzultáciách s VÚC a ďalšími partnermi aktualizovala formulár pre zber údajov o VÚC. Základom tejto aktivity je § 11 písm. b) zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 378/2016 Z. z. podľa ktorého VÚC „spolupracuje s úradom vlády pri vypracovávaní, realizácii a vyhodnocovaní národnej stratégie a každoročne do 30. júna zasiela úradu vlády správu o napĺňaní priorít a cieľov národnej stratégie“.

Aktualizovaný formulár obsahuje tri časti:

- 1) **Napĺňanie hlavných cieľov v nadväznosti na stratégiu Európa 2020.** Od VÚC požadujeme verifikáciu údajov, komentáre, interpretáciu trendov, a popis aktivít i námetov pre riešenia na dosiahnutie stanovených cieľov. Táto časť je kľúčovou časťou formulára a VÚC by sa špeciálne mali zamerať na tie oblasti, v ktorých sú indikované negatívne trendy (viď vyznačené hodnoty). Aké aktuálne riziká vidíte pri napĺňaní priorít definovaných vašim VÚC?
- 2) **Doplňujúce údaje.** Ako pomôcka k vypracovaniu časti 1 sú poskytnuté doplňujúce údaje, ktoré Vám môžu napomôcť pri identifikovaní a interpretácii problémov /pozitív v regionálnom rozvoji VÚC. Aj túto časť je možné komentovať.
- 3) **Poznámky k Správe.** Táto časť vytvára priestor pre širšiu diskusiu o problematike regionálneho rozvoja v reflexii špecifik jednotlivých krajov.

¹ <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=26401>

Časť I. Napĺňanie hlavných cieľov v nadväznosti na stratégiu Európa 2020

V rámci hlavných cieľov národnej stratégie regionálneho rozvoja bolo **stanovených desať ukazovateľov** odkazujúcich na plnenie cieľov medzinárodného záväzku v podobe stratégie Európa 2020:

- **Miera zamestnanosti** uvádza podiel obyvateľov VÚC v aktívnom veku, ktorí v sledovanom období pracovali za mzdu po dobu aspoň jednej hodiny voči celkovému počtu obyvateľov v aktívnom veku. Medzi jednotlivými VÚC sa miera výrazne líši od 79% až po 64%, pričom celkový trend je pozitívny.
- **Výdavky na výskum a vývoj** sú charakterizované percentuálnym podielom celkových výdavkov na výskum a vývoj na HDP VÚC;
- **Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie** je daná podielom absolventov vysokoškolského štúdia vo veku 30 až 34 rokov a celkového počtu obyvateľov rovnakej vekovej skupiny;
- **Miera ohrozenia populácie chudobou a sociálnym vylúčením** je vyjadrená podielom súčtu ľudí, ktorí sú v riziku chudoby (po sociálnych transferoch) a/alebo sú závažne materiálne deprivovaní a/alebo žijú v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce a celkovej populácie;
- **Regionálny HDP** (PKS, v mil.) je nástrojom európskeho a vnútroštátneho porovnávania ekonomickej výkonnosti regiónov a pre meranie regionálnych disparít s ohľadom na rozdielnu cenovú hladinu;
- **Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu** je percentuálnym podielom triedeného odpadu z celkového objemu odpadu;
- **Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu** je percentuálnym podielom obyvateľstva napojeného na verejné kanalizácie;
- **Podiel obyvateľov napojených na verejný vodovod** je percentuálnym podielom obyvateľstva zásobovaných z verejných vodovodov;
- **Produkcia tuhých emisií** je množstvo vyprodukovaných tuhých a kvapalných častíc znečisťujúcich látok v tonách, ktoré vzniká spaľovaním tuhých palív alebo niektorými priemyselnými technológiami;
- **Produkcia oxidu uhoľnatého** je množstvo vyprodukovaného oxidu uhoľnatého v tonách, ktoré vzniká pri nedokonalom spaľovaní fosílnych palív alebo biomasy.

Tabuľka č.1: Hodnotenie plnenia ukazovateľov regionálneho rozvoja za rok 2016 z aktualizovanej národnej stratégie regionálneho rozvoja, vychádzajúcich zo stratégie Európa 2020

Regióny NUTS 3 a 1	Rok	BaK	TTK	TNK	NrK	ŽaK	BBK	PoK	KeK	SR
1. Miera zamestnanosti (20-64, VZPS, %)	2008	78,00	74,60	71,80	70,40	62,20	69,50	65,50	61,50	68,80
	2012	76,30	69,73	66,78	65,10	63,35	63,35	60,55	58,75	65,03
	2013	75,00	69,55	66,10	65,08	63,83	62,65	61,58	59,38	65,03
	2014	74,88	69,35	67,85	66,68	64,28	63,18	62,28	61,48	65,93
	2015	75,18	71,7	69,03	67,63	67,70	66,63	62,80	63,30	67,65
	2016	78,68	74,83	71,43	69,88	69,95	67,90	65,13	63,90	68,60
Cieľ za kraj /SR	2020	78,00	70,30	70,00	68,00	63,00	69,70	66,00	65,00	72,00
2. Výdavky na výskum a vývoj (% podiel z HDP v PKS, SR)	2008	0,88	0,22	0,69	0,28	0,27	0,24	0,13	0,36	0,46
	2012	1,60	0,30	0,44	0,30	0,76	0,48	0,27	0,94	0,80
	2013	1,67	0,35	0,44	0,24	0,77	0,51	0,30	0,81	0,82
	2014	1,47	0,56	0,77	0,63	0,93	0,53	0,35	0,74	0,88
	2015	1,73	1,12	0,70	1,05	1,55	0,65	0,33	1,11	1,18**
	2016									
Cieľ za kraj /SR	2020	3,00	0,08	0,10	0,10	0,20	0,10	0,04	0,20	1,20
3. Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie (% vo vekovej skupine 30 až 34 rokov)	2011	50,40	18,40	20,00	11,30	19,60	22,40	21,40	21,10	28,01
	2012	47,30	18,20	20,50	16,60	22,80	21,50		22,00	
	2013	53,90	13,00	26,90	20,80	27,90	23,40		27,30	
	2014	54,90	17,20	24,90	19,60	27,00	20,60	20,02	31,40	32,82
	2015									34,74
	2016									
SOBD2011, Regionálne štatistiky										

Cieľ za kraj /SR	2020	45,00	28,30	27,00	28,00	26,00	31,00	32,00	34,00	40,00
4. Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením (% populácie) EU SILC, ŠÚ SR	2008	13,30	12,50	19,30	20,60	17,70	23,30	27,00	26,60	20,60
	2012	16,90	16,50	15,70	23,00	20,00	24,30	24,70	20,60	20,50
	2013	19,60	16,10	15,70	20,80	17,40	22,70	23,80	20,00	19,80
	2014	16,50	14,00	14,40	17,40	18,30	22,30	21,90	20,10	18,40
	2015	16,20	13,20	15,70	18,10	19,60	21,40	20,60	20,10	18,40
	2016									
Cieľ za kraj /SR	2020	10,00	14,30	15,00	20,00	17,00	21,50	20,00	19,00	17,20*
5. Regionálny HDP (PKS, v mil.)	2008	26 329	11 849	10 066	11 043	11 199	9 148	8 729	11 842	100 208
	2012	29 097	12 244	10 313	12 141	11 703	9 218	9 535	12 213	106 467
	2013	30 619	12 356	10 381	12 153	11 855	9 605	9 682	12 501	109 157
	2014	31 933	13 269	10 886	12 633	12 633	9 902	10 286	13 252	114 797
	2015	34 224	13 379	11 439	12 947	13 357	10 588	10 893	14 264	121 097
	2016									
Cieľ za kraj /SR	2020	32 455	12 000	10 000	12 000	12 000	9 500	10 000	12 500	..
6. Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (v %)	2008	54,90	5,60	7,20	10,60	7,00	3,40	8,50	32,70	17,80
	2012	63,40	14,00	16,40	13,00	13,30	18,60	11,90	46,50	25,53
	2013	65,30	16,90	21,50	15,10	16,20	15,60	13,94	48,30	27,78
	2014	66,80	20,20	20,10	14,15	20,80	20,75	15,10	47,60	29,23
	2015	68,40	19,65	20,56	18,55	18,79	20,32	16,03	49,62	30,37
	2016	64,77	23,02	22,17	23,23	23,27	28,51	23,18	51,82	33,19
Cieľ za kraj /SR	2020	70,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	..
7. Podiel obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov (v%)	2008	99,10	97,00	73,50	90,20	86,50	90,60	73,80	76,50	87,30
	2012	96,80	87,80	89,80	90,20	89,50	86,20	78,80	80,80	87,00
	2013	97,00	88,40	90,10	90,60	89,70	86,40	79,50	81,20	87,40
	2014	97,30	88,70	90,20	90,60	90,10	86,70	79,90	81,70	87,70
	2015	96,90	89,00	90,40	91,10	90,30	87,10	80,40	83,60	88,20
	2016									
Cieľ za kraj /SR	2020	97,00	90,80	95,00	92,00	90,00	89,50	83,00	85,00	..
8. Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu (v%)	2008	86,90	53,30	47,00	45,70	52,30	60,30	51,90	57,20	59,40
	2012	87,40	60,30	59,60	50,20	62,20	60,50	60,80	60,70	62,40
	2013	87,70	62,30	59,80	50,10	63,90	60,50	63,90	61,50	63,50
	2014	88,20	64,30	61,80	51,50	64,80	61,70	64,90	61,90	64,70
	2015	88,10	65,50	62,20	51,90	64,70	61,50	66,00	62,50	65,10
	2016									
Cieľ za kraj /SR	2020	90,00	68,50	70,00	55,00	70,00	65,50	63,00	65,00	..
9. Produkcia tuhých emisií (v tonách)	2008	816,0	1 770,0	4312,0	3 053,0	6 459,0	6 566,0	4 514,0	6 601,0	34 091,0
	2012	765,6	1 886,0	4 171,5	3 176,5	6 875,3	6 853,9	4 799,6	6 847,2	35 375,6
	2013	775,6	1 933,9	4 300,6	3 255,2	7 079,8	6 917,6	4846,3	6 912,4	36 021,3
	2014	732,5	1 893,6	4 274,6	3 144,6	6 781,7	6 731,2	4 722,0	6 845,2	35 125,4
	2015	720,4	1 956,5	4 563,4	3 291,2	6 911,7	7 007,3	4 843,1	6 457,9	35 751,4
	2016									
Cieľ za kraj /SR	2020	700,0	1 900,1	4 000,0	3 000,0	6 800,0	6 500,0	4 500,0	6 600,0	..
10. Produkcia oxidu uhľnatého (v tonách)	2008	3 482,0	3 306,0	10 043,0	6 849,0	14 210,0	29 303,0	7 080,0	104 142,0	178 415,0
	2012	2 547,6	2 963,1	10 918,2	5 531,7	12 528,0	27 266,0	7 128,3	119 883,0	176 349,0
	2013	2 851,6	2 945,7	10 502,4	5 730,8	12 223,0	25 649,1	7 349,3	106 566,5	173 818,6
	2014	2 851,4	2 671,3	11 762,2	5 416,6	11 731,6	26 257,2	6 900,9	119 883,0	187 474,3
	2015	3 145,5	2 808,0	10 981,6	6 112,2	11 174,5	26 571,8	7 277,5	119 833,5	187 904,7
	2016									
Cieľ za kraj /SR	2020	2 400,0	2 900,2	10 000,0	5 500,0	11 000,0	25 000,0	7 000,0	100 000,0	..

Poznámka: Ciele za kraj boli definované v jednotlivých Programoch hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónov a tiež v platnej Národnej stratégii regionálneho rozvoja SR.

* Ukazovateľ stratégie 2020 (s cieľovou hodnotou 17,2) „People at risk of poverty or social exclusion“ – indikátor miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa sleduje v rámci Eurostatu iba na národnej úrovni, pričom Slovensko vykazovalo hodnotu **18,4%** za roky 2014 i 2015

** Predbežné údaje

1. *Nezamestnanosť, nízke mzdy a z nich vyplývajúca chudoba a sociálna exklúzia, sú najzávažnejšími problémami v regionálnom rozvoji Košického kraja. Región Východného Slovenska je najchudobnejší na Slovensku čo sa týka regionálneho HDP, výšky miezd a zamestnanosti. Výrazným problémom je vysoká dlhodobá nezamestnanosť, kde takmer 60% nezamestnaných je v evidencii viac ako 12 mesiacov.*

Miera zamestnanosti vo veku 20 – 64 rokov (podľa VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl) v Košickom kraji dosiahla v roku 2016 hodnotu 61,8% a bola podstatne nižšia ako priemer za SR (70,3%). Pokles miery zamestnanosti v kraji mal v rokoch 2008 – 2012 miernejší trend ako v priemere za SR. Aj napriek opätovnému rastu Košický kraj stále zaostáva za cieľom stanoveným v stratégii Európa 2020 dosiahnuť 65% zamestnanosť do roku 2020, čo súvisí predovšetkým so spomenutým poklesom v rokoch 2008 – 2012 spôsobeným hospodárskou krízou a stále nevyužitým priemyselným potenciálom, ktorý Košický kraj má.

Jedným z hlavných rizík rozvoja je ešte stále nedobudované prepojenie diaľnicou D1 medzi Bratislavou a Košicami. Podobne je to aj so železničnou infraštruktúrou, ktorá je od Žiliny po Košice stále nastavená na rýchlosť 120 km/hod, hoci všetky vyspelé krajiny smerujú k infraštruktúre nastavenej na rýchlosť 160 km/hod a vyššie. Kým v regióne Západného a čiastočne aj Stredného Slovenska došlo a dochádza ku koncentrácii automobiliek a ich subdodávateľského reťazca, podobne aj v oblasti elektrotechniky, v prípade regiónu Východného Slovenska k tomu v dôsledku deficitu nadradenej cestnej infraštruktúry nedošlo.

Základným opatrením by mala byť podpora rozvoja lokálnej ekonomiky a robustnejšie podpora ekonomiky Košicko-Prešovskej aglomerácie, ktorá by bola schopná vytvoriť podmienky pre rast ekonomiky, posilniť špecializáciu a zvýšiť odolnosť od negatívnych trendov na globálnom trhu.

Ďalším opatrením je podpora vzniku nových pracovných miest v súčasne perspektívnych sektoroch (IT sektor, robotika a automatizácia, kreatívny priemysel, priemysel striebornej ekonomiky). Veľké predpoklady v kraji sú v oblasti rozvoja logistického priemyslu vo väzbe na Čínu, bio-ekonomiky – výroba bioetanolu vo vzťahu k poľnohospodárskeho potenciálu Východoslovenskej nížiny a chemickú základňu v Strážskom, zelený priemysel, potravinársky priemysel a cestovný ruch vo väzbe na geotermálnu energiu vo Východoslovenskej nížine.

2. Košický kraj má významný inovačný potenciál, ktorý je reprezentovaný najmä početnosťou univerzít nadnárodného významu, pracovísk Slovenskej akadémie vied ako i súkromnými výskumno-vývojovými ústavmi. Košický kraj má po Bratislavskom kraji druhý najväčší výskumný potenciál. Najsilnejšie vedecké oblasti z hľadiska produkcie nových vedeckých poznatkov (zoradené podľa počtu zverejnených prác v SR) sú najmä oblasti materiálových vied a fyziky, chémie a lekárskeho výskumu kmeňových buniek, biochémie a molekulárnej biológie. Za dôležitú súčasť inovačných systémov sú v súčasnosti považované aj spolupracujúce siete nazývané klastre. Inovačné klastre, podpora startupov, rozvoj inovačného ekosystému Košického kraja patria medzi efektívny nástroj zvyšovania konkurencieschopnosti regiónu.

Výdavky na vedu a výskum spolu v Košickom kraji dosiahli v roku 2015 objem 102 467,14 tis. Eur a na výdavkoch SR sa kraj podieľal 11,1%. Kapitálové výdavky sa na výdavkoch spolu v kraji podieľali 54,3%. V porovnaní s rokom 2008 mali výdavky na vedu a výskum rastúci trend, s výrazným nárastom v roku 2015 (index 2015/2008 na úrovni 347,0). Z výdavkov v Košickom kraji smerovalo najviac do spoločenských vied (50 237,45 tis. Eur, t.j. 49,0%). Na druhom mieste boli technické vedy (20,0%), za nimi nasledovali prírodné a pôdohospodárske vedy (12%).

3. V rámci vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva je celoslovenským trendom zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva, čo sa prejavuje aj na území Košického kraja. Na regionálne rozdiely vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva má výrazný vplyv stupeň urbanizácie. Vysoké školy a organizácie vyžadujúce pracovné pozície s vyšším vzdelaním sú sústredené v administratívnych centrách a tak je logické, že v týchto regiónoch je vyššia koncentrácia obyvateľstva s úplným stredným a vysokoškolským vzdelaním. Dobrým príkladom je mesto Košice, kde je potrebné dynamicky podporovať vzdelávanie pre IT sektor, digitálnu a kreatívnu ekonomiku. Veľký potenciál ponúkajú Košice v oblasti rozvoja „Life science“ pre prítomnosť univerzít s lekárskeho a veterinárnym zameraním, univerzitnej nemocnice a vysokošpecializovaných pracovísk SAV. Podiel vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov vo veku 30 – 34 rokov v Košickom kraji dosiahol v roku 2011 (Sčítanie obyvateľstva) hodnotu 23,6%. Celoslovenský priemer 27% výrazne ovplyvňuje Bratislavský kraj s 42,7% podielom vysokoškolsky vzdelaných osôb vo veku 30 – 34 rokov, ostatné kraje boli pod priemerom SR. Táto situácia je spôsobená aj odchodom vysokoškolsky vzdelaných mladých ľudí za lepšími pracovnými príležitosťami s vyšším mzdovým ohodnotením, najmä do Bratislavského kraja, ale aj mimo SR.

Dôležitým opatrením je prepojenie systému vzdelávania a trhu práce, čím sa maximalizuje podiel absolventov s uplatnením v praxi a vytvorením takých pracovných podmienok, aby talenty zostali pracovať v regióne.

Zmeny v systéme vzdelávania zamerané na rozvoj IT na stredných školách boli odštartované v predchádzajúcom školskom roku. Začal sa meniť obsah vzdelávania, školy vstúpili do spolupráce s firmami, aby identifikovali nový obsah vzdelávania na stredných školách nielen v predmetoch zameraných na IT, ale aj vytváraním predmetov s novým obsahom. Najčastejšou prekážkou je vzdelávanie pedagógov na nové moderné technológie v oblasti IT. Školenia vo veľkej miere musia byť vykonávané pracovníkmi zamestnávateľov. S nastupujúcou priemyselnou revolúciou 4.0 bude tento problém vypuklejší a bude nutné uvažovať o systémovom riešení pre širokú databázu učiteľov SŠ. Dobrou príležitosťou sú COVaP pre SOŠ so zameraním na informatiku a informačné technológie.

Poznámka – je potrebné prestať klásť dôraz na neustále zvyšovanie podielu VŠ vzdelaných obyvateľov, ale zamerať sa na kvalitu vzdelávacieho systému a jeho prepojenie s trhom práce v segmentoch, pre ktoré táto ekonomika má predpoklady rastu a udržateľného rozvoja; rast podielu VŠ vzdelaných nezaručuje (vzhľadom na súčasné nastavenie fungovania VŠ) rast (regionálnej) ekonomiky, pre jej rozvoj sú dôležité aj odborné smery nižšieho (stredného) stupňa vzdelávania.

4. Podiel populácie ohrozenej chudobou a sociálnym vylúčením v Košickom kraji má v sledovanom období mierne kolísavý charakter, pričom stále prevyšuje hranicu 20%, v roku 2015 to bolo 20,1%. Miera rizika chudoby má v Košickom kraji kolísavý priebeh s minimom v roku 2009 (10,9%) a maximom v roku 2014 (13,7%), čo je o 0,9% viac ako priemer za SR. V roku 2015 bola miera rizika chudoby v Košickom kraji na úrovni 12,5%, čo je iba o 0,2% viac ako priemer za SR.

Hlavné opatrenia na zníženie chudoby v Košickom kraji sú totožné s opatreniami na rast zamestnanosti v bode 1, nakoľko tieto oblasti sa vzájomne prelínajú.

Dôležitým opatrením na znižovanie chudoby je vzdelávanie, najmä žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Nízka úroveň vzdelania a získaných zručností predstavuje mnohostranný problém so značnými dôsledkami. Osobám s nízkou úrovňou zručností sa obvykle menej darí na pracovnom trhu, dosahujú vyššiu mieru nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti, majú nižšiu mzdu a sú vystavené väčšiemu riziku chudoby a vylúčenia. Veľká časť rómskej populácie spadá do tejto skupiny. Nízka úroveň zručností má vplyv aj na deti týchto osôb. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne rómskej populácie je jedným z cieľov v Košickom kraji. Najviac Rómov sa zatiaľ vzdeláva v elokovaných pracoviskách. Príčina je jednoduchá – dostupnosť vzdelania bez nákladov na cestovanie do školy. Dochádzanie na väčšie vzdialenosti vedie k zvýšenej absencii a často k predčasnému ukončeniu vzdelávania bez získania vysvedčenia o záverečnej skúške, resp. výučného listu. Z toho dôvodu je potrebné v elokovaných pracoviskách sa zamerať aj na mimoškolskú činnosť žiakov v spolupráci s obcou tak, aby sa ponúkli také záujmové činnosti, ktoré priamo vyplývajú z rómskej kultúry (tanec, spev, atď.) a z potrieb súčasnej spoločnosti (rozvoj IKT zručností). Jedným z cieľov bude zabezpečenie odpovedajúceho materiálno-technického vybavenia na týchto pracoviskách tak, aby odpovedali normatívom, ktoré vydalo MŠVVaŠ SR. Je nutné motivovať žiakov k zvyšovaniu úrovne zručností tak, aby mali záujem o ďalšie vzdelávanie a umožniť im ukončiť 3-ročný odbor a získať výučný list. Rozvoj získaných zručností a vytvorený pozitívny vzťah k práci je tým riešením, ktoré umožní rómskym žiakom začleniť sa do spoločnosti a získať lepší životný štandard. Z toho dôvodu je potrebné podľa jednotlivých lokalít a v nich umiestnených elokovaných pracoviskách otvárať učebné odbory, pričom je potrebné zvyšovať aj pestrosť ponuky odborov. Je nutné hľadať riešenia aj pre dochádzanie žiakov do školy v meste na získanie aj vyššieho stupňa vzdelania (vyššie sekundárne).

5. V Košickom kraji zaznamenáva HDP mierne rastúcu tendenciu. V Košickom kraji sa v roku 2015 vyprodukoval HDP v objeme 14 264,9 mil. Eur (v PPS). Na objeme HDP SR sa Košický kraj podieľal 11,8%. Na 1 obyvateľa Košického kraja pripadol v roku 2015 HDP v objeme 17 923,1 Eur (v PKS), v priemere za SR až 22 333,0 Eur. Oproti roku 2008 vzrástol HDP na 1 obyvateľa v priemere za SR aj v Košickom kraji o 20%.

Hrubá pridaná hodnota dosiahla v roku 2015 v Košickom kraji objem 8 362,8 mil. Eur. Oproti roku 2009 stúpla o 28,3%. Najvyššia bola v odvetví priemyslu 2 309,9 mil. Eur, oproti roku 2009 vzrástla o 40%. V SR dosiahla hrubá pridaná hodnota v roku 2015 objem 70 993,6 mil. Eur a oproti roku 2009 vzrástla o 22%.

Vývoj regionálneho HDP vykazuje vysokú citlivosť na hospodársku situáciu najväčších zamestnávateľov, ako i na prílev významných, najmä zahraničných investícií. Hospodárstvo kraja je ovplyvnené silnou priemyselnou základňou Košickej aglomerácie a vybraných okresov Michalovce, Spišská Nová Ves a Košice – okolie, kde je aj najväčšia koncentrácia veľkých firiem a malých a stredných podnikov. Košický kraj významne čerpá z rozvoja služieb s vyššou pridanou hodnotou v meste Košice, ktoré je strategickým rozvojovým centrom kraja a hlavným zamestnávateľom v kraji. Ostatné, najmä prihraničné okresy Košického kraja, v porovnaní s mestom Košice, sú pomerne málo rozvinuté a potrebujú aj v ďalších rokoch dodatočné rozvojové impulzy zamerané na stabilizáciu a posilnenie svojej hospodárskej základne, napríklad v oblasti bioekonomiky alebo využitia geotermálnej energie, resp. prihraničné regióny susediace s Ukrajinou v oblasti logistiky.

Opatrenia na rast HDP v Košickom kraji sú totožné s opatreniami na rast zamestnanosti v bode 1, nakoľko tieto oblasti sa vzájomne prelínajú.

6. V Košickom kraji bol v roku 2016 vyprodukovaný komunálny odpad v objeme 227,2 tis. ton a na produkcii odpadu SR sa kraj podieľal 11,6%. V porovnaní s rokom 2008 sa množstvo komunálneho odpadu v kraji zvýšilo o 11%. Z celkového objemu komunálneho odpadu sa v Košickom kraji v roku 2015 zhodnotilo 49,6% odpadu, čo je podstatne viac ako v priemere za SR (30,4%). Množstvo vyprodukovaného odpadu na 1 obyvateľa sa každoročne zvyšuje. Z celkového objemu komunálneho odpadu na 1 obyvateľa sa v Košickom kraji v roku 2015 zhodnotilo 146,18 kg/obyv., čo je podstatne viac, ako v priemere za SR (105,79 kg/obyv.).

V Košickom kraji je badateľný zvýšený objem zneškodneného komunálneho odpadu spaľovaním a skládkovaním, ktorý je ale súmerný s celkovým nárastom objemu komunálneho odpadu. Zhodnocovanie komunálnych odpadov kolíše medziročne bez z veľkých výkyvov v závislosti od dopytu po komoditách materiálového zhodnocovania odpadu (plasty, papier, sklo, kovy, pneumatiky, elektroodpad). Skôr je vyššia miera energetického zhodnotenia komunálnych odpadov, ktoré sa z roka na rok zvyšuje. Vďaka výstavbe zberných dvorov v jednotlivých sídlach dochádza k vysokej miere separácie odpadu a následnému zhodnoteniu. V rámci zberných dvorov sú vytvárané aj kompostoviská, kde sú spracovávané, zhodnocované biologicky rozložiteľné odpady hlavne z komunálnej sféry a ich objem je každoročne vyšší.

Cieľom je zvýšiť podiel separácie komunálnych odpadov, rozšíriť aj iné využiteľné komodity a tieto ďalej materiálovo zhodnocovať a využiť v hospodárstve kraja pod sloganom „odpad ako surovina“. Je potrebné dobudovať sieť zberných dvorov pre separovaný odpad súčasťou ktorých by boli aj kompostoviská pre zhodnotenie biologicky rozložiteľného odpadu (BRO). Produkty kompostovísk budú použité pre prevádzky jednotlivých miest a obcí pri obnove zelene a zveľaďovaní životného prostredia sídiel. Je potrebné ďalej budovať sieť spracovateľských prevádzok pre spracovanie vyseparovaných druhov odpadu ako sú PET fľaše, viacvrstvové obalové materiály (TETRAPAK), papier, pneumatiky, kovový odpad, sklo a iných odpadov, na ktoré existujú alebo sa vyvinú nové technológie na spracovanie a materiálové znovu zhodnotenie. Dôležitým aspektom je environmentálna výchova na školách, kde sa školopovinné deti naučia a vstrebajú poznatky aj z tejto oblasti života a uvedomia si dôležitosť hospodárenia s odpadmi a v budúcnosti dosiahnu cieľ, kedy budú vyrábané produkty a tovar balený do materiálov, ktorý bude v plnej miere znovu zhodnotený a neskončí v spaľovni či skládke odpadov.

V súčasnosti je problém v systéme materiálového zhodnocovania vyseparovaných odpadov. Separácia jednotlivých komodít má oporu v legislatíve, ale neobstojí v trhovej ekonomike, kde sa ukazuje nedostatočný alebo žiadny dopyt po určitých druhoch vyseparovaného odpadu. Budovanie technologických zariadení je chaotické (riadi sa žiadosťami o NFP, ktoré sú následne schvaľované) a vyseparovaný odpad končí buď na skládkach odpadov alebo, v tom lepšom prípade, je „energeticky zhodnotený“, teda spálený. Je úlohou štátu (MŽP SR), aby prostredníctvom výziev z OP KŽP podporil systematicky túto oblasť, aby sa zhodnocovanie odpadov dotiahlo do konca, kedy z odpadu vzniká nový výrobok a nevyjde nazmar snaha občanov a obcí, ktoré separujú svoj odpad v domácnostiach a zberných dvoroch. Je na uvážení štátu, ktorým smerom a akým spôsobom sa bude odpadové hospodárstvo v jednotlivých regiónoch SR poberať.

7. V Košickom kraji bolo v roku 2015 napojených na verejné vodovody 83,6% obyvateľov, čím kraj nedosahuje priemer SR (88,2%), ani stanovený cieľ zo stratégie Európa 2020 (85,0%). V porovnaní s rokom 2009 sa podiel napojených obyvateľov mierne zvýšil (+2,8%).

Základnou požiadavkou (environmentálne aquis) je dobudovať sieť verejných vodovodov a následne sieť verejných kanalizácií s príslušným napojením na čistiarne odpadových vôd v Košickom kraji. Základnou úlohou je zabezpečiť kvalitnú pitnú vodu pre všetkých obyvateľov i návštevníkov kraja a odvedením a následným prečistením odpadových vôd zachovať a zlepšiť stav a kvalitu povrchových i podzemných vôd regiónu.

Cieľom je zvýšiť zásobovanie obyvateľov Košického kraja nezávadnou pitnou vodou, napojenosť nehnuteľností na verejnú vodovodnú sieť, napojenosť jednotlivých sídiel na diaľkové vodovody, či vlastné zdroje pitnej vody. Tým sa zníži riziko zdravotných problémov, zvýši sa komfort života obyvateľov Košického kraja.

O konkrétnych investíciách, ktoré boli realizované na území kraja, vedia informovať príslušné vodárenské spoločnosti (VVS, a.s., PVS, a.s.), ktoré sú oprávnenými prijímateľmi finančných prostriedkov z fondov EÚ. Úrad KSK nemá vedomosť o konkrétnych stavbách, čerpá údaje z databázy ŠÚ SR.

Plánované aktivity sú schopní ozrejmiť už hore uvedené spoločnosti, cieľom je minimálne dosiahnuť celoslovenský priemer napojenosti obyvateľov na verejné vodovody. V súčasnosti prebiehajúce aktivity podľa jednotlivých projektov, dotknutých mikroregiónov, či obcí majú v držbe menované akciové spoločnosti. Do budúcnosti všetko závisí od možností čerpania eurofondov a príspevkov zo štátneho rozpočtu pre túto oblasť, samosprávny kraj nemá v tejto oblasti rozhodovacie právomoci ani možnosti financovania smerujúce k zlepšeniu súčasného stavu. Kompetencie sú plne v rukách štátu, príslušného ministerstva (MŽP SR), ktoré môže prostredníctvom výziev OP KŽP oblasť podporiť a rozvinúť.

8. Situácia v napojení na verejnú kanalizačnú sieť je v Košickom kraji menej priaznivá, na verejnú kanalizáciu bolo v roku 2015 napojených iba 62,5% obyvateľov (SR 65,1%), čím kraj nedosahuje stanovený cieľ zo stratégie Európa 2020 (65,0%). V porovnaní s rokom 2009 sa podiel napojených obyvateľov v kraji zvýšil o 2,4%.

Cieľom je zvýšiť podiel napojenosti obyvateľov obcí a miest v Košickom kraji na verejnú kanalizáciu, dobudovať kanalizačnú sieť v sídlach kraja, vybudovať a rekonštruovať čistiarne odpadových vôd. V oblastiach s nepriaznivými podmienkami vybudovať malé čistiarne odpadových vôd. Dosiahnutím tohto cieľa sa zníži riziko ohrozenia kvality podzemných vôd,lepší sa kvalita a dôjde k postupnej revitalizácii povrchových vôd.

O konkrétnych investíciách, ktoré boli realizované na území kraja, vedia informovať príslušné vodárenské spoločnosti (VVS, a.s., PVS, a.s.), ktoré sú oprávnenými prijímateľmi finančných prostriedkov z fondov EÚ. Úrad KSK nemá vedomosť o konkrétnych stavbách, čerpá údaje z databázy ŠÚ SR.

Plánované aktivity sú schopní ozrejmiť už hore uvedené spoločnosti, cieľom je minimálne dosiahnuť celoslovenský priemer napojenosti obyvateľov na verejnú kanalizáciu. Takisto v súčasnosti prebiehajúce aktivity podľa jednotlivých projektov, dotknutých mikroregiónov, či obcí majú v držbe menované akciové spoločnosti. Do budúcnosti všetko závisí od možností čerpania eurofondov a príspevkov zo štátneho rozpočtu pre túto oblasť, samosprávny kraj nemá v tejto oblasti rozhodovacie právomoci ani možnosti financovania smerujúce k zlepšeniu súčasného stavu. Kompetencie sú plne v rukách štátu, príslušného ministerstva (MŽP SR), ktoré môže prostredníctvom výziev OP KŽP oblasť podporiť a rozvinúť.

9. Produkcia tuhých emisií v Košickom kraji v roku 2015 dosiahla 6 458 ton, čo predstavuje 18% z objemu tuhých emisií v SR. V sledovanom období od roku 2008 sa produkcia tuhých emisií v Košickom kraji rovnako ako v SR drží na relatívne rovnakej úrovni. V prepočte na km² boli v Košickom kraji v roku 2015 vyprodukované tuhé emisie v objeme 0,96 ton, čo je viac oproti priemeru SR o 0,23 t/km².

Dodržanie limitov znečisťovania ovzdušia v sledovaných ukazovateľoch vo veľkej miere závisí od druhu alokovaného priemyslu v Košickom kraji, ako sú hutnícky a chemický priemysel. V sledovanom období sa výrazne hodnoty znečistenia ovzdušia nezvýšili práve pôsobením strojárkeho, elektrotechnického a potravinárskeho priemyslu. Nevytvárajú sa nové veľké zdroje znečisťovania ovzdušia, ktoré by výrazne zhoršovali kvalitu ovzdušia v kraji. V poľnohospodárstve dochádza k postupnému vzostupu živočíšnej výroby a tým zvyšovaniu splodín vylučovaných do ovzdušia (amoniak). Zavádzaním moderných BAT technológií dochádza k zmierneniu záťaže pôsobiacej na kvalitu života v regióne Košického kraja. Veľkým mobilným zdrojom znečisťovania

ovzdušia je automobilové doprava, ktorá je stále hustejšia a príslušná dopravná sieť (rýchlostné cesty, diaľnice, obchvaty osídlených častí) absentuje. Jej pričinením sú vysoké hodnoty oxidov dusíka aj emisie tuhých znečisťujúcich látok.

Ciele možno dosiahnuť prednostným využívaním obnoviteľných zdrojov energie (OZE) na úkor využívania fosílnych palív, ktorých zásoby sú obmedzené, na výrobu energie. Ďalšou aktivitou k zlepšeniu je zmena palivovej základne pri výrobe tepla a teplej vody pre domácnosti, využívanie malých lokálnych zdrojov na výrobu energie, čím sa dosiahne čiastočná sebestačnosť a samostatnosť od globálnych zdrojov. Košický kraj sa ako jediný na Slovensku vyznačuje potenciálom geotermálnej energie na úrovni lokalít, známych z Islandu, Francúzska a Talianska. Prioritné bude využívanie najmodernejších technológií pri výrobe tepla používaním kotlov s minimálnymi emisiami znečisťujúcimi ovzdušie. Zatepľovaním stavieb dosiahneme významné úspory energií v domácnostiach a celom hospodárstve. Jednou z najväčších plošných znečisťovateľov ovzdušia je doprava. V tejto sfére je nutné presadzovať vo väčšej miere využívanie biopalív, samozrejme so zreteľom na proporčné využívanie pôdy na pestovanie energetických plodín a rastlinných kultúr využívaných v potravinárstve a živočíšnej výrobe. Je samozrejmosťou a nutnosťou využívanie BAT technológií v ťažkom priemysle regiónu, čím by sme zlepšili kvalitu ovzdušia priľahlých oblastí jednotlivých prevádzok (U.S.Steel Košice, Chemko Strážske, Kovohuty Krompachy). Zvýšením podielu zelene, najmä stromovej vegetácie v intravilánoch obcí a miest, zalesňovaním poľnohospodársky nevyužívaných nelesných plôch vytvárame prirodzený filter pred znečistením a tým zlepšujeme kvalitu života v sídlach regiónu.

Cieľ je vytýčený, hore uvedený a zase musíme konštatovať, že je na zvážení (financovaní) štátu, či a v akej miere podporí rozvoj priemyselnej výroby, tým aj rast zamestnanosti a ochranu životného prostredia v regiónoch. Finančné stimuly jednotlivým výrobným spoločnostiam zo strany Vlády SR prinášajú svoje ovocie, ale sú väčšinou na úkor kvality životného prostredia. Samosprávny kraj môže podporiť tieto aktivity (umiestnenie prevádzky v kraji), ale rozhodne o tom Vláda SR pridelením úľav a rôznych stimulov, ktoré ovplyvnia rozhodnutie investora o umiestnení investície v regióne. Rozvoj priemyselnej výroby, hlavne ťažkého a chemického priemyslu, ide ruka v ruku so zvýšením znečisťujúcich látok v ovzduší (aj CO), a tým aj so zhoršovaním kvality životného prostredia.

10. Produkcia oxidu uhoľnatého v Košickom kraji v roku 2015 dosiahla 119,8 tis. ton, čo predstavuje až 63,8% z produkcie oxidu uhoľnatého v SR. Na km² bolo v Košickom kraji v roku 2015 vyprodukovaných 17,74 ton oxidu uhoľnatého, čo je podstatne viac oproti priemeru SR (3,83 t/km²).

V Košickom kraji existujú tri oblasti, ktoré sú najviac atakované znečistením ovzdušia (Veľká Ida a okolie, Krompachy a okolie a Strážske a okolie) V spomínaných mikroregiónoch je sústredený hutnícky a chemický priemysel, ktorý je jeden z hlavných znečisťovateľov ovzdušia a v konkrétne CO. Oživenie a rozvoj ťažkého priemyslu so sebou nesie udržanie zamestnanosti v zaostalých regiónoch SR, ale aj zhoršovanie stavu životného prostredia, na úkor kvality života v regióne žijúcich obyvateľov. Ide hlavne o zahraničných investorov, ktorí sa zavádzaním BAT technológií snažia dodržiavať legislatívne predpisy a normy platné v SR pri vypúšťaní jednotlivých druhov emisií, ale len ťažko dodržia celkový objem vypúšťaných CO. Je potrebné nájsť rovnováhu medzi druhom priemyslu, zamestnanosťou obyvateľov a udržateľnou kvalitou životného prostredia v regióne. Nezanedbateľným mobilným zdrojom emisií CO je aj doprava, ktorá pre absenciu diaľnic prechádza obcami a mestami Košického kraja a zhoršuje životné prostredie tu žijúcich obyvateľov. Je potrebné dostavať diaľnice a sieť rýchlostných ciest, obchvaty miest a obcí, čím by neboli atakovaní priamo obyvatelia sídiel tranzitnou prepravou. Zlepšila by sa celková kvalita života obyvateľov kraja.

Časť II. Doplnujúce údaje

Stratégia Európa 2020 obsahuje aj indikátor **predčasne ukončená školská dochádzka**, ktorý je pre regionálny rozvoj na Slovensku relevantný, aktualizovaná národná stratégia ho však neobsahuje, preto ho uvádzame v doplnujúcich údajoch v dostupnej štruktúre.

Tabuľka č.2: Doplnujúci cieľ vychádzajúci zo stratégie Európa 2020

Regióny NUTS 2 a 1	Rok	Bratislavský kraj	Západné Slovensko	Stredné Slovensko	Východné Slovensko	SR
11. Predčasne ukončená školská dochádzka (% z populácie vo vekovej skupine 18-24 rokov)	2012	-	3,00	5,90	7,90	5,30
	2013	4,70	5,20	6,50	7,90	6,40
	2014	-	4,80	7,00	9,10	6,70
	2015	-	3,60	7,70	10,40	6,90
	2016	-	4,20	7,30	11,50	7,40
Kvantifikovaný cieľ za kraj	2020					6,00

Poznámka: Cieľová hodnota za SR je uvedená medzi národnými cieľmi stratégie Európa 2020.

Zdroj: Eurostat

Doplnujúce sociálne a demografické štatistiky sú základnými ukazovateľmi demografického vývoja a stavu obyvateľstva v jednotlivých krajochoch.

Index ekonomického zaťaženia bol zaradený medzi sledované ukazovatele, keďže starnutie obyvateľstva sa stáva výzvou, ktorá nesie so sebou nielen budúce sociálne, ale aj ekonomické ťažkosti. Index je zostavený z počtu detí do 14 rokov a z počtu obyvateľov nad 65 rokov na 100 osôb v produktívnom veku rokov. Vyššie zaťaženie než celoslovenský priemer mali kraje východného Slovenska a najmä Bratislavský kraj.

Tabuľka č.3: Sociálne a demografické štatistiky

Regióny NUTS 3 a 1	Rok	BaK	TTK	TNK	NrK	ŽaK	BBK	PoK	KeK	SR
12. Počet obyvateľov k 31.12.	2012	612 682	556 577	593 159	688 400	690 121	658 490	817 382	794 025	5410836
	2013	618 380	557 608	592 394	686 662	690 420	656 813	818 916	794 756	5415949
	2014	625 167	558 677	591 233	684 922	690 449	655 359	819 977	795 565	5421349
	2015	633 288	559 697	589 935	682 527	690 434	653 024	820 697	796 650	5426252
	2016	641 892	561 156	588 816	680 779	690 778	651 509	822 310	798 103	5435343
13. Podiel z celkového počtu obyvateľstva SR (v %)	2012	11,32	10,29	10,96	12,72	12,75	12,17	15,11	14,67	-
	2013	11,42	10,30	10,94	12,68	12,75	12,13	15,12	14,67	-
	2014	11,53	10,31	10,91	12,63	12,74	12,09	15,12	14,67	-
	2015	11,67	10,31	10,87	12,58	12,73	12,03	15,12	14,68	-
	2016	11,80	10,32	10,83	12,52	12,70	11,98	15,12	14,68	-
14. Podiel žien na celkovom počte obyvateľov kraja (v %)	2012	52,62	51,13	50,96	51,46	50,91	51,57	50,64	51,20	51,28
	2013	52,61	51,13	50,94	51,42	50,89	51,56	50,63	51,19	51,27
	2014	52,60	51,13	50,92	51,41	50,89	51,55	50,61	51,18	51,26
	2015	52,53	51,08	50,90	51,39	50,88	51,52	50,59	51,17	51,23
	2016	52,48	51,04	50,89	51,36	50,86	51,49	50,57	51,15	51,21
15. Priemerný vek (spolu)	2012	40,66	40,15	40,68	40,78	38,64	39,92	36,94	37,94	39,32
	2013	40,76	40,44	41,00	41,09	38,93	40,24	37,24	38,23	39,6
	2014	40,83	40,73	41,34	41,38	39,24	40,56	37,54	38,52	39,87
	2015	40,88	40,96	41,66	41,67	39,52	40,87	37,81	38,77	40,13
	2016	40,90	41,23	41,95	41,95	39,78	41,15	38,08	39,03	40,37
16. Prirodzený prírastok (v ‰)	2012	2,91	-0,31	-1,06	-2,44	1,07	-1,50	3,23	1,78	0,57
	2013	2,39	-0,42	-0,48	-2,50	0,58	-1,11	3,23	1,50	0,50
	2014	3,26	-0,16	-0,91	-2,33	0,74	-0,96	3,21	1,72	0,68
	2015	3,11	-0,82	-1,12	-2,84	0,61	-1,78	2,91	1,55	0,32
	2016	3,57	-0,15	-1,11	-2,07	1,10	-0,91	3,86	2,15	0,95
17. Migračný prírastok (v ‰)	2012	7,18	2,23	-0,68	0,75	-0,32	-0,99	-1,30	-0,48	0,63
	2013	6,87	2,27	-0,81	-0,03	-0,14	-1,44	-1,35	-0,58	0,43
	2014	7,65	2,07	-1,05	-0,21	-0,70	-1,26	-1,91	-0,70	0,31
	2015	9,79	2,64	-1,08	-0,66	-0,63	-1,79	-2,04	-0,19	0,57
	2016	9,82	2,75	-0,78	-0,49	-0,61	-1,40	-1,90	-0,33	0,71
18. Celkový	2012	10,08	1,92	-1,73	-1,69	0,75	-2,49	1,93	1,30	1,20
	2013	9,26	1,85	-1,29	-2,53	0,43	-2,55	1,88	0,92	0,94

prírastok (v ‰)	2014	10,92	1,92	-1,96	-2,54	0,04	-2,22	1,30	1,02	0,99
	2015	12,91	1,82	-2,20	-3,5	-0,02	-3,57	0,88	1,36	0,90
	2016	13,40	2,59	-1,90	-2,56	0,49	-2,32	1,96	1,82	1,67
19. Stredná dĺžka života pri narodení ženy	2012	80,87	79,69	80,58	79,25	80,07	79,03	79,78	78,65	79,90
	2013	81,21	79,86	80,93	79,47	80,19	79,45	80,03	79,05	80,10
	2014	81,35	80,12	81,21	79,56	80,46	79,84	80,36	79,32	80,50
	2015	81,41	80,13	81,36	79,64	80,60	80,05	80,34	79,58	80,20
	2016								79,84	
20. Stredná dĺžka života pri narodení muži	2012	74,09	72,45	73,34	71,57	71,80	71,32	72,56	71,18	72,50
	2013	74,48	72,84	73,77	71,97	72,18	71,83	72,98	71,55	72,90
	2014	74,91	73,18	74,13	72,23	72,50	72,17	73,11	72,09	73,30
	2015	75,21	73,28	74,49	72,51	72,67	72,36	73,13	72,38	73,10
	2016								72,85	
21. Hustota zaľudnenia na km ²	2012	297,00	134,10	131,87	108,61	101,32	69,74	91,00	117,48	110,28
	2013	299,90	134,40	131,67	108,38	101,38	69,56	91,18	117,61	110,40
	2014	302,90	134,60	131,46	108,11	101,41	69,40	91,32	117,72	110,51
	2015	306,60	134,90	131,19	107,78	101,41	69,20	91,42	117,87	110,61
	2016	310,62	135,16	130,92	107,45	101,43	68,99	91,55	118,05	110,75
22. Podiel mestského obyvateľstva (v ‰) ako stupeň urbanizácie	2012	80,87	47,52	56,10	45,93	49,21	53,25	48,14	55,57	54,22
	2013	80,58	47,36	55,94	45,79	49,01	53,18	47,92	55,45	54,08
	2014	80,25	47,16	55,70	45,64	48,78	53,06	47,60	55,28	53,89
	2015	79,95	47,01	55,51	45,53	49,24	52,97	47,40	55,15	53,77
	2016								55,00	53,78
23. Index ekonomickéh o zaťaženia osôb (v ‰)	2012	40,12	37,61	38,28	38,65	39,27	39,57	42,08	41,74	39,81
	2013	41,76	38,46	39,26	39,25	39,79	40,30	42,49	42,25	40,57
	2014	43,50	39,40	40,10	40,02	40,36	41,07	43,02	42,86	41,39
	2015	45,24	40,48	41,23	41,13	41,19	42,04	43,69	43,65	42,41
	2016	47,36	41,95	42,70	42,50	42,39	43,40	44,68	44,75	43,77
24. Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 0-14 rokov	2012	14,37	13,85	13,31	13,47	15,80	14,72	18,26	17,46	15,35
	2013	14,79	13,87	13,34	13,40	15,66	14,64	18,10	17,32	15,32
	2014	15,28	13,91	13,29	13,36	15,55	14,57	17,96	17,19	15,31
	2015	15,69	13,97	13,30	13,36	15,48	14,53	17,87	17,12	15,33
	2016	16,21	14,12	13,44	13,46	15,54	14,59	17,88	17,14	15,46
25. Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 15-64 rokov	2012	71,37	72,67	72,32	72,13	71,80	71,65	70,38	70,55	71,52
	2013	70,54	72,22	71,81	71,81	71,54	71,28	70,18	70,30	71,14
	2014	69,69	71,74	71,38	71,42	71,25	70,89	69,92	70,00	70,73
	2015	68,85	71,19	70,81	70,86	70,83	70,40	69,60	69,61	70,22
	2016	67,86	70,45	70,08	70,17	70,23	69,73	69,12	69,09	69,55
26. Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 65 rokov a viac	2012	14,27	13,47	14,37	14,40	12,40	13,64	11,36	11,99	13,13
	2013	14,67	13,91	14,86	14,79	12,80	14,09	11,72	12,38	13,54
	2014	15,03	14,35	15,33	15,22	13,21	14,55	12,12	12,81	13,96
	2015	15,45	14,85	15,90	15,78	13,69	15,07	12,53	13,26	14,45
	2016	15,94	15,43	16,49	16,36	14,23	15,68	13,00	13,78	14,99

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Údaje o **celkovom dlhu** obcí a VÚC sú preberané od MF SR zo zdroja Datacentrum, pričom sa jedná o tzv. "záonné kritérium", teda dlh podľa § 17 ods. 8) Zákona 583/2004 Z. z. (nezapočítavajú sa záväzky z úverov poskytnutých z bývalých štátnych fondov a Štátneho fondu rozvoja bývania, a tiež záväzky z návratných zdrojov financovania prijatých na zabezpečenie predfinancovania eurofondov). Dlh je uvádzaný v pomere k bežným príjmom za predchádzajúci rok a podľa zákona by nemal presiahnuť úroveň 60 %.

Dlh na obyvateľa je počítaný na základe údajov od MF SR o celkovom dlhu obcí alebo VÚC v pomere k bežným príjmom za predchádzajúci rok (údaje sú následne prepočítané na 1 obyvateľa).

Dlhová služba obce alebo VÚC je počítaná ako podiel (výdavky na splácanie istiny + úrokové splátky) / (bežné príjmy za predchádzajúci rok). Ukazovateľ informuje o tom, aké vysoké výdavky má samospráva v súvislosti s obsluhou dlhu. Podľa zákona sa do výdavkov na splácanie istiny a úrokových splátok nemá započítavať ich jednorazové predčasné splatenie.

Niektoré samosprávy vykazujú aj predčasné jednorazové splatenia dlhov, a tak môže dôjsť k ich premietnutiu do výdavkov na splácanie istiny a následne aj do dlhovej služby. INEKO-m vypočítanú

dlhovú službu preto nie je možné úplne stotožniť so zákonnou definíciou. Aj z tohto dôvodu boli zaradené údaje od Datacentra pôsobiaca pod gesciou MF SR, a ktorá sleduje finančnú stabilitu na úrovni obcí. Zákonný limit dlhovej služby u obcí je 25 %, pre možnosť ďalšieho čerpania návratných finančných zdrojov.

Tabuľka č.4: Ukazovatele finančnej stability obcí z údajových zdrojov Datacentra

	Rok	BaK	TTK	TNK	NrK	ŽaK	BBK	PoK	KeK	Obce v SR
27. Celkový dlh (v %)	2012	35,50	19,41	20,96	17,66	24,27	18,69	17,61	18,10	21,78
	2013	32,30	17,66	18,21	16,04	22,03	16,61	15,20	16,70	19,62
	2014	29,50	16,07	16,41	15,39	18,60	15,95	14,64	14,84	17,94
	2015	31,67	16,87	18,87	18,24	18,25	18,11	15,06	18,80	19,78
	2016	29,76	12,84	15,87	14,39	13,51	12,91	12,85	16,07	16,42
28. Dlh na obyvateľa (v €)	2012	234	99	98	83	122	93	94	94	113
	2013	227	96	90	78	117	86	84	92	107
	2014	224	93	87	81	104	88	87	88	106
	2015	254	101	105	99	108	103	91	113	120
	2016	253	83	94	86	86	80	85	103	107
29. Dlhová služba (v %)	2012	3,06	10,59	13,82	8,88	9,23	8,75	7,81	8,61	8,52
	2013	2,70	9,36	7,03	9,09	5,85	5,37	6,83	6,14	6,37
	2014	16,69	7,14	5,87	7,02	4,72	4,46	5,01	5,70	7,30
	2015	9,91	7,19	9,45	8,04	5,14	8,47	7,00	5,46	7,54
	2016	2,11	9,07	9,54	10,11	10,96	8,86	6,74	5,83	7,58

Zdroj: Datacentrum, MF SR

Tabuľka č.5: Ukazovatele finančnej stability VÚC podľa metodiky a prepočtov INEKO

	Rok	BSK	TTSK	TNSK	NSK	ŽSK	BBSK	PSK	KSK	VÚC	VÚC a obce
30. Celkový dlh (v %)	2012	38,69	53,93	49,19	27,68	29,40	25,07	26,92	30,46	34,05	26,06
	2013	34,78	49,26	46,99	23,81	28,81	30,26	26,27	29,62	32,85	20,23
	2014	32,68	38,66	45,93	18,87	25,58	25,29	23,74	26,64	29,40	18,87
	2015	33,24	40,50	43,88	19,02	26,43	31,93	30,73	24,58	30,53	20,79
	2016										
31. Dlh na obyvateľa (v €)	2012	70	100	93	54	59	50	50	53	64	136
	2013	62	90	88	46	58	60	50	52	62	133
	2014	59	73	87	37	52	52	45	50	57	104
	2015	65	79	85	40	57	67	61	47	61	119
	2016										
32. Dlhová služba (v %)	2012	1,49	4,04	3,60	2,58	4,50	2,97	0,21	1,82	2,58	8,35
	2013	5,91	5,99	6,03	4,29	7,06	3,52	0,20	4,70	4,57	6,49
	2014	1,86	5,09	3,92	2,02	3,11	4,27	0,84	4,85	3,27	7,67
	2015	2,04	4,50	2,67	2,01	1,04	4,88	1,15	6,04	3,24	7,79
	2016										

Zdroj: INEKO, MF SR

Podiel počtu detí v materských školách na 1000 obyvateľov je ukazovateľom, ktorý by mal zabezpečiť reálnejší pohľad na pokrytie regionálnych požiadaviek s ohľadom na celkový počet obyvateľov než len podiel počtu materských škôl na 1000 obyvateľov. **Podiel žiakov opakujúcich ročník** je ukazovateľom zaoberajúci sa s potrebou zvýšenia dôrazu na prvom stupni základných škôl, keďže odhaľuje do určitej miery aj kvalitu príprav v oblasti základnej gramotnosti.

Podiel maturantov pokračujúcich na vysokých školách predstavuje podiel prijatých a zapísaných stredoškôľakov do procesu vysokoškolského štúdia, pričom podiel takýchto študentov podľa regionálnej príslušnosti prezrádza regionálnu štruktúru záujmu študentov o štúdium na slovenských vysokých školách. Z opačnej strany je možné sledovať pripravenosť internátnych zariadení na dopyt po dočasnom ubytovaní, ktorý predstavuje určitý element konkurencieschopnosti v podobe schopnosti ponúknuť vhodných podmienok na štúdium.

Tabuľka č.6: Štatistika z oblasti vzdelávania

Regióny NUTS 3 a 1	Rok	BaK	TTK	TNK	NrK	ŽaK	BBK	PoK	KeK	SR
33. Podiel počtu detí v materských školách na 1000 obyvateľov	2012	32,49	28,70	27,15	25,85	29,62	25,19	28,36	24,59	27,63
	2013	33,58	29,17	28,16	26,67	30,17	25,69	29,02	24,63	28,26
	2014	34,50	29,90	28,86	27,05	30,84	26,02	29,42	25,41	28,87
	2015	35,47	30,32	29,04	26,90	31,11	26,12	29,56	25,53	29,13
	2016									
34. Podiel materských škôl na 1000 obyvateľov	2012	0,34	0,53	0,47	0,59	0,49	0,56	0,65	0,55	0,53
	2013	0,36	0,53	0,47	0,59	0,49	0,57	0,64	0,54	0,53
	2014	0,37	0,53	0,48	0,59	0,50	0,57	0,64	0,55	0,53
	2015	0,39	0,54	0,48	0,60	0,50	0,57	0,64	0,56	0,54
	2016									
35. Podiel žiakov, ktorí opakovali ročník v 0.-4. ročníku (v %)	2012	0,36	0,82	0,42	1,71	0,43	3,21	3,58	8,33	2,84
	2013	0,37	0,96	0,40	1,59	0,48	3,26	4,27	8,92	3,05
	2014	0,30	0,89	0,33	1,64	0,47	3,39	4,29	10,10	3,24
	2015	0,32	0,99	0,37	2,11	0,45	3,70	4,27	9,42	3,20
	2016	0,52	0,94	0,51	2,04	0,48	4,01	4,80	9,99	3,44
36. Počet absolventov gymnázií	2012	2 929	1 546	1 619	1 977	2 687	2 070	3 380	2 890	15 324
	2013	2 721	1 487	1 626	1 935	2 569	1 930	3 205	2 787	14 825
	2014	2 439	1 434	1 491	1 742	2 428	1 763	2 914	2 602	13 608
	2015	2 458	1 359	1 361	1 731	2 347	1 641	2 773	2 453	13 060
	2016									
37. Počet absolventov konzervatórií	2012	175	3	0	84	84	54	0	167	567
	2013	173	5	0	117	65	83	0	176	619
	2014	179	5	0	103	70	88	0	195	640
	2015	182	8	0	98	66	75	0	253	682
	2016									
38. Počet absolventov stredných odborných škôl	2012	3289	3897	5477	5869	6273	4522	6588	5329	41 244
	2013	2837	3540	4907	5042	5933	3990	6223	4977	37 449
	2014	2542	3196	4138	4738	5339	3636	5483	4445	33 517
	2015	2310	2917	3759	4376	4774	3405	4445	4091	30 526
	2016									
39. Podiel maturantov SŠ pokračujúci v štúdiu na VŠ (v %)	2012	49,20	44,00	41,70	47,80	45,00	46,00	47,80	46,40	46,20
	2013	47,90	44,90	41,80	49,10	42,90	45,90	46,20	44,50	45,40
	2014	45,80	42,70	40,70	48,70	44,30	45,70	46,40	46,20	45,20
	2015	45,70	43,70	40,50	49,40	43,70	45,00	48,20	44,30	45,30
	2016	44,90	43,00	41,60	47,10	44,30	42,70	48,50	45,00	45,00
40. Podiel všetkých prijatých a zapísaných osôb na VŠ v SR podľa krajského trvalého bydliska uchádzačov (v %)	2012	14,50	11,65	11,30	12,00	13,27	11,39	14,17	11,71	100
	2013	12,90	9,90	10,40	12,20	13,50	11,10	16,40	13,30	100
	2014	11,90	9,90	10,20	12,50	14,10	11,20	16,60	13,50	100
	2015	12,00	9,90	9,80	13,10	13,80	11,00	17,10	13,20	100
	2016	11,90	9,60	9,90	12,40	14,30	10,60	17,20	13,90	100
41. Počet nevybavených žiadostí o umiestnenie vo vysokoškolskom internáte	2012	3 631	673	-	3 258	-	1 165	634	804	10 165
	2013	3 122	645	-	2 596	-	1 151	669	485	8 668
	2014	3 583	658	-	2 039	-	1 176	649	431	8 536
	2015	2 919	647	-	1 743	-	963	486	239	6 997
	2016	2 671	486	-	1 388	-	579	594	219	5 937

Zdroj: ŠÚ SR a CVTISR

Okrem hlavných indikátorov plnenia cieľov Európy 2020 týkajúcich sa trhu práce (miera zamestnanosti alebo miera populácie ohrozenej chudobou a sociálnym vylúčením) sa sleduje najmä **miera nezamestnanosti a podiel dlhodobo nezamestnaných**. Značne najhoršie výsledky v počte nezamestnaných a dlhodobo nezamestnaných boli zaznamenané v posledných rokoch v Banskobystrickom, Košickom a Prešovskom kraji, ktoré značne prekračovali celoslovenský priemer. Pre získanie regionálnych údajov o čistých príjmoch a výdavkoch boli zvolené ukazovatele čistých príjmov domácností a výdavkov domácností. Nízke mzdy pracujúcich a vysoká nezamestnanosť obyvateľov v produktívnom veku má za následok vyššiu mieru rizika v chudobe.

Tabuľka č.7: Štatistiky trhu práce a príjmov domácností

Regióny NUTS 3 a 1	Rok	BaK	TTK	TNK	NrK	ŽaK	BBK	PoK	KeK	SR
42. Miera rizika chudoby – 60%	2012	6,30	10,60	8,30	15,90	12,70	15,60	19,90	13,50	13,20
	2013	8,00	9,20	8,20	16,30	11,10	15,60	19,20	12,30	12,80
	2014	7,80	8,50	8,90	13,20	13,50	17,10	16,00	13,70	12,60

mediánu v kraji (v %)	2015	7,30	7,90	8,70	13,20	13,40	16,40	16,40	12,50	12,30
	2016									
43. Miera nezamestnanosti (VZPS, v %)	2012	5,60	11,40	9,00	13,30	14,30	18,00	18,30	19,70	14,00
	2013	6,40	12,20	9,50	13,20	14,00	19,60	18,20	18,70	14,20
	2014	6,00	12,40	8,60	11,90	13,60	18,30	17,50	15,60	13,20
	2015	5,70	11,00	7,20	10,80	10,30	15,30	16,90	13,10	11,50
	2016	4,90	8,50	5,90	8,70	8,60	13,10	14,80	11,50	9,70
44. Miera dlhodobej nezamestnanosti z celkového počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva (v %)	2012	1,88	3,98	4,84	7,19	5,94	12,99	12,86	12,45	7,92
	2013	2,17	3,88	5,14	6,83	6,19	12,39	13,11	11,77	7,92
	2014	2,32	3,58	4,90	6,38	5,87	12,09	12,08	11,32	7,48
	2015	2,08	2,75	3,80	5,42	4,43	10,46	10,54	10,07	6,41
	2016	1,56	1,58	2,53	3,71	3,14	8,47	9,16	8,66	5,05
45. Podiel dlhodobo nezamestnaných ku celkovému počtu nezamestnaných (v %)	2012	33,57	34,91	53,78	54,06	41,54	72,17	70,27	63,20	56,57
	2013	33,90	31,80	54,10	51,74	44,21	63,21	72,03	62,94	55,77
	2014	38,67	28,87	56,98	53,61	43,16	66,06	69,03	72,56	56,67
	2015	36,49	24,55	52,78	50,19	43,00	68,37	62,37	76,87	55,74
	2016	31,84	18,59	42,88	42,64	36,51	64,66	61,89	74,78	52,06
46. Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda (€)	2012	1184	848	798	776	816	772	718	853	888
	2013	1205	860	821	789	839	798	736	883	912
	2014	1294	900	872	835	877	845	771	925	964
	2015	1322	938	909	860	920	866	800	947	997
	2016									
47. Čisté peňažné príjmy domácností (€)	2012	468,54	384,57	370,95	352,16	367,01	353,07	327,65	333,77	366,34
	2013	486,75	387,67	375,67	353,67	362,08	355,83	328,33	337,33	369,92
	2014	509,32	419,90	403,21	384,80	372,15	368,72	344,31	350,93	390,13
	2015	554,09	440,17	440,72	412,30	395,15	420,93	359,36	393,01	422,83
	2016									
48. Výdavky domácností (€)	2012	409,28	334,98	325,83	313,77	333,12	313,35	285,31	289,27	322,61
	2013	421,94	330,57	324,27	311,03	320,21	312,42	279,51	289,59	320,58
	2014	420,62	337,75	322,83	328,25	322,72	306,62	274,56	286,37	321,71
	2015	436,27	397,41	394,21	342,19	353,24	342,06	301,94	306,17	354,53
	2016									
49. Rozdiel čistých príjmov a výdavkov domácností (€)	2012	59,26	49,59	45,12	38,39	33,89	39,72	42,34	44,5	43,73
	2013	64,81	57,10	51,40	42,64	41,87	43,41	48,82	47,74	49,34
	2014	88,70	82,15	80,38	56,55	49,43	62,10	69,75	64,56	68,42
	2015	117,82	42,76	46,51	70,11	41,91	78,87	57,42	86,84	68,30
	2016									

Zdroj: ŠÚ SR

Regionálne HDP (PKS, v mil.) je nástrojom európskeho a vnútroštátneho porovnávania v rámci ukazovateľov Európy 2020. Z pohľadu ekonomickej štatistiky je možné **hrubú pridanú hodnotu**, ktorá viac zohľadňuje charakteristiky jednotlivých ekonomických sektorov, ktoré však nie sú dostatočne štatisticky rozčlenené podľa jednotlivých odvetví priemyslu, a z toho dôvodu nebolo možné exaktne identifikovať priemyselnú špecializáciu jednotlivých regiónov. Taktiež by bolo vhodné, aby pre identifikáciu regionálnej špecializácie sa sledovali odvetvia priemyslu na úrovni okresov. Samotné počty podnikov a podnikateľov nemusia byť smerodajné, keďže kvôli zvýhodneniam okresov v NRO môže dochádzať ku “odvodovej turistike” a podobne.

Doteraz sledovaný ukazovateľ priamych zahraničných platieb nie je úplne dostatočným nástrojom, keďže Národná banka Slovenska potrebuje okolo 21 mesiacov na konečné spracovanie údajov.

Zaujímavý aspekt ekonomickej štatistiky je veľmi citlivý stavebný sektor a výstavba bytov, ktorá reaguje na dopyt a najmä na finančné možnosti obyvateľov. Z tohto dôvodu sme rozšírili sledované ekonomické ukazovatele o analýzu finančnej dostupnosti bývania, ktorá sa zamerala na porovnanie rentability nákupu nehnuteľnosti na základe kritéria čistých príjmov domácnosti a priemernej ceny nehnuteľnosti za 1m² v danom regióne. Zaujímavosťou je, že obyvatelia splatia rýchlejšie priemerný byt za priemerný čistý príjem domácnosti daného regiónu v Nitrianskom a Trenčianskom kraji, než v Bratislavskom kraji.

Tabuľka č.8: Ekonomická štatistika a finančná dostupnosť bývania

Regióny NUTS 3 a 1	Rok	BaK	TTK	TNK	NrK	ŽaK	BBK	PoK	KeK	SR
50. Priame zahraničné investície (v tis. €)	2012	28 945 791	2 364 321	1989908	1724309	2687683	1 074 666	517 195	2 475 938	41 779 811
	2013	29 807 715	1 962 955	2142805	1595784	2721812	734 119	552 368	2 554 317	42 071 875
	2014	28 351 228	1 815 434	2299268	1641344	2722713	760 536	655 833	2 722 883	40 969 240
	2015									
	2016									
51. Hrubá pridaná hodnota v bežných cenách (mil. €)	2012	18 150	7 637	6 433	7 573	7 300	5 750	5 948	7 618	66 410
	2013	18 940	7 643	6 422	7 518	7 334	5 942	5 989	7 733	67 522
	2014	19 129	7 949	6 521	7 568	7 568	5 932	6 162	7 939	68 766
	2015	20 064	7 844	6 707	7 590	7 831	6 208	6 386	8 363	70 994
	2016									
52. Podniky (počet)	2012	58 401	14 963	13 123	17 040	15 232	14 115	15 068	16 829	164 771
	2013	63 262	16 614	14 494	19 836	17 508	15 692	16 299	18 209	181 914
	2014	67 836	17 778	15 469	21 380	19 125	17 147	17 847	19 773	196 355
	2015	64 667	17 048	15 513	21 154	20 150	17 125	17 744	19 861	193 262
	2016	71 541	18 618	16 742	23 020	21 680	18 606	19 102	21 457	210 766
53. Fyzické osoby – podnikatelia (počet)	2012	59 336	41 521	42 548	48 679	57 345	41 802	56 367	39 854	387 452
	2013	58 676	40 136	41 353	47 948	57 061	41 742	55 453	39 844	382 213
	2014	56 478	38 925	39 410	46 779	56 475	40 314	53 081	38 052	369 514
	2015	49 797	35 992	36 519	43 488	52 287	36 883	49 093	34 408	338 467
	2016	51 436	36 968	37 022	45 142	53 771	37 298	50 362	34 993	346 992
54. Priemerné ceny nehnuteľností na bývanie (v € na m ²)	2012	1 661	824	657	612	760	764	803	971	1 237
	2013	1 660	826	642	585	776	737	787	928	1 226
	2014	1 648	823	629	580	782	740	765	920	1 216
	2015	1 693	830	633	556	753	712	745	946	1 227
	2016	1 790	863	653	587	812	712	784	932	1 279
55. Počet dokončených bytov	2012	4 570	2 403	1 469	1 652	1 673	842	1 440	1 206	15 255
	2013	3 568	2 334	1 490	1 652	1 682	1 021	1 957	1 396	15 100
	2014	3 591	2 334	1 643	1 647	1 954	943	1 659	1 214	14 985
	2015	4 746	2 248	1 383	1 520	1 616	1 114	1 570	1 274	15 471
	2016									
56. Výpočet finančnej dostupnosti bývania (pomer ceny za 1m ² ku priemernému čistému príjmu domácnosti)	2012	0,28	0,47	0,56	0,58	0,48	0,46	0,41	0,34	0,30
	2013	0,29	0,47	0,59	0,60	0,47	0,48	0,42	0,36	0,30
	2014	0,31	0,51	0,64	0,66	0,48	0,50	0,45	0,38	0,32
	2015	0,33	0,53	0,70	0,74	0,52	0,59	0,48	0,42	0,34
	2016									

Zdroj: ŠÚ SR, NBS

Oblasť zdravia a starostlivosti je jedným z troch pilierov sledovania regionálnych rozdielov podľa OECD popri ukazovateľoch príjmu a zamestnanosti. Už nepostačuje sledovať počty nemocníc a lekární. Ukazovatele by sa mali zameriavať na adekvátny podiel poskytovaných služieb ku počtu obyvateľov, ako aj na identifikáciu oblastí, v ktorých je častý výskyt nádorových alebo psychologických ochorení v dôsledku horšej životosprávy, životného prostredia alebo v dôsledku horšej kvality prostredia.

Tabuľka č.9: Oblasť zdravia, zdravotníckej a sociálnej starostlivosti

Regióny NUTS 3 a 1	Rok	BaK	TTK	TNK	NrK	ŽaK	BBK	PoK	KeK	SR
57. Počet postelí v zdravotníckych zariadeniach	2012	4 928	4 845	5 150	3 572	5 608	6 098	7 513	5 315	43 029
	2013	4 820	4 738	5 192	3 572	5 040	6 217	6 863	5 803	42 245
	2014	4 745	4 776	5 201	3 588	5 378	6 113	6 757	5 794	42 352
	2015	4 754	4 986	5 225	3 565	5 380	6 176	6 900	5 381	42 3667
	2016									
58. Podiel lôžok v zdravotníckych zariadeniach na 100 obyvateľov (v %)	2012	0,80	0,87	0,87	0,52	0,81	0,92	0,92	0,67	0,80
	2013	0,78	0,85	0,87	0,52	0,73	0,95	0,84	0,73	0,78
	2014	0,76	0,85	0,87	0,52	0,78	0,93	0,82	0,73	0,78
	2015	0,75	0,89	0,89	0,52	0,78	0,95	0,84	0,68	0,78
	2016									
59. Počet miest	2012	2 034	1 714	2 080	1 181	1 065	1 138	1 525	1 644	12 381
	2013	2 037	1 921	1 670	1 395	1 463	1 242	1 645	1 664	13 381

v sociálnych zariadeniach	2014	2 075	2 078	2 070	1 621	1 572	1 305	1 785	1 780	14 286
	2015	2 250	2 687	2 286	2 304	1 820	1 861	2 066	1 863	17 137
	2016									
60. Podiel lôžok v sociálnych zariadeniach na 100 obyvateľov (v %)	2012	0,33	0,30	0,35	0,17	0,15	0,17	0,19	0,21	0,23
	2013	0,33	0,35	0,28	0,20	0,21	0,19	0,20	0,21	0,25
	2014	0,33	0,37	0,35	0,23	0,23	0,20	0,22	0,22	0,26
	2015	0,36	0,48	0,38	0,34	0,26	0,28	0,25	0,23	0,32
	2016									
61. Podiel pediatrických obvodov s nižšou zaočkovanosťou detí ako 90% (v %)	2012	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2013	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2014	32,40	8,80	16,50	10,10	9,20	15,10	13,30	26,30	16,70
	2015	32,40	15,30	23,90	12,10	15,20	20,70	13,30	28,60	20,20
	2016									
62. Počet fyzických osôb v zdravotníckom povolani lekárov prepočítaný na 10 000 obyvateľov 0 - 26 ročných	2012*	12,76	10,88	11,68	11,50	9,24	9,86	9,31	9,70	10,40
	2013*	11,87	11,79	11,41	10,55	9,15	9,02	8,51	8,80	9,87
	2014*	11,31	10,92	11,17	10,98	9,43	9,17	9,34	9,09	10,01
	2015*	10,39	12,05	11,04	10,68	9,46	8,66	9,25	9,15	9,91
	2016	7,10	6,10	6,60	6,70	4,00	5,10	4,80	6,00	5,70
63. Počet fyzických osôb v zdravotníckom povolani lekárov prepočítaný na 10 000 obyvateľov 18 a viac ročných	2012	4,73	4,57	4,41	4,39	4,55	4,50	4,21	4,68	4,50
	2013	4,91	4,24	4,40	4,21	4,37	4,07	4,09	4,35	4,32
	2014	4,65	4,05	4,42	4,01	3,92	4,1	3,97	4,45	4,19
	2015	4,63	3,91	3,93	3,92	4,03	3,92	4,04	4,35	4,10
	2016	6,90	4,40	5,40	4,50	5,00	4,20	4,20	5,60	4,90
64. Stomatológia na 10000 obyvateľov	2012	6,90	5,55	4,26	3,78	4,18	3,88	4,03	5,01	4,65
	2013	6,45	3,45	4,37	3,57	4,24	3,64	4,03	4,77	4,31
	2014	6,43	3,63	4,24	3,61	4,19	3,81	4,20	4,72	4,35
	2015	6,35	3,82	4,03	3,56	4,21	3,78	4,01	4,57	4,29
	2016									
65. Podiel samovrážd na 1000 obyvateľov	2012	0,19	-	-	0,12	0,20	0,14	0,12	0,06	0,11
	2013	0,21	-	-	0,15	0,19	0,16	0,13	0,07	0,12
	2014	0,16	-	-	0,16	0,20	0,15	0,10	0,05	0,10
	2015	0,20	-	-	0,19	0,15	0,16	0,09	0,06	0,11
	2016	0,20	-	-	0,15	0,15	0,14	0,07	0,07	0,10
66. Podiel pokusov o samovraždu na 1000 obyvateľov	2012	0,38	0,28	0,33	0,08	0,13	0,12	0,05	0,21	0,19
	2013	0,42	0,26	0,33	0,02	0,15	0,09	0,06	0,18	0,18
	2014	0,36	0,22	0,15	0,04	0,15	0,08	0,09	0,16	0,15
	2015	0,40	0,26	0,20	0,03	0,12	0,11	0,07	0,15	0,16
	2016	0,38	0,43	0,14	0,05	0,15	0,10	0,08	0,14	0,17
67. Podiel úmrtí následkom nádorového ochorenia (v %)	2012	0,23	0,25	0,23	0,27	0,22	0,24	0,18	0,20	0,23
	2013	0,27	0,28	0,25	0,29	0,23	0,25	0,20	0,23	0,25
	2014	0,26	0,26	0,25	0,31	0,23	0,26	0,20	0,22	0,25
	2015	0,25	0,28	0,25	0,31	0,24	0,27	0,22	0,23	0,25
	2016	0,25	0,27	0,27	0,29	0,25	0,27	0,20	0,23	0,25

*- Počet prepočítaný na 10 000 obyvateľov 0 - 17 ročných;

Zdroj: NCZI, ÚVZSR, ŠÚ SR

Na základe počtu prepravených osôb vo verejnej doprave, podľa Vami identifikovaných nehodových lokalít a podľa počtu mostov v zlom technickom stave, prosím, stanovte potrebné opatrenia pre zlepšenie súčasného stavu pre zvýšenie bezpečnosti Vašich obyvateľov a návštevníkov.

Tabuľka č.10: Vybrané štatistiky dopravy z oblasti prepravy osôb a bezpečnosti

Regióny NUTS 3 a 1	Rok	BaK	TTK	TNK	NrK	ŽaK	BBK	PoK	KeK	SR
68. Počet osôb prepravených v cestnej verejnej doprave (v tis. osôb)	2012	14 543	26 441	44 747	48 138	50 918	41 367	35 028	28 046	289 228
	2013	13 992	26 002	42 569	44 332	42 578	40 118	33 131	27 401	270 123
	2014	13 883	24 536	40 313	41 523	45 442	38 173	29 917	26 235	260 022
	2015	14 171	23 831	39 133	41 433	38 985	36 928	28 998	24 286	247 765
	2016									
69. Počet osôb prepravených v železničnej verejnej doprave (v tis. osôb)	2012	-	-	-	-	--	-	-	-	44 698
	2013	-	-	-	-	-	-	-	-	46 064
	2014	-	-	-	-	-	-	-	-	49 272
	2015	-	-	-	-	-	-	-	-	60 566
	2016	-	-	-	-	-	-	-	-	
	2012	25	42	30	37	36	34	29	31	264

70. Počet dopravných nehôd s usmrtením	2013	13	38	17	20	36	20	33	29	206
	2014	28	30	17	39	39	20	30	26	229
	2015	23	24	27	29	51	30	41	25	250
	2016									

Zdroj: ŠÚ SR, Ministerstvo vnútra SR

Tabuľka č.11:Prehľad kritických nehodových lokalít za rok 2015

Správa a údržba	Číslo cesty	Kritický úsek výskytu nehôd (od – do)		Dĺžka (km)	Intravilán / Extravilán	Počet dopravných nehôd
Nitra	I/51	187 300	187 500	0,20	E	8
Nitra	I/65	27 000	27 300	0,30	E	8
Nitra	I/65	2 630	3 000	0,37	E	7
Spišská Nová Ves	II/533	48 100	48 420	0,32	I	5
Nitra	II/513	29 600	30 000	0,40	E	6
Žilina	II/583	16 000	16 500	0,50	E	7
Poprad	I/67	97 030	97 440	0,41	E	5
Zvolen	I/66	71 000	71 500	0,50	E	6
Žiar nad Hronom	I/65	63 500	64 000	0,50	E	5

Zdroj: Slovenská správa ciest

Dlhodobá najhoršia situácia je v Prešovskom kraji z pohľadu počtu mostov havarijnom stave. Taktiež vysoký počet mostov vo veľmi zlom technickom stave sa nachádza v Žilinskom kraji, ktorá môže ohroziť nielen finančnú stabilitu kraja a obcí, ale najmä ohroziť možnosti dochádzania za prácou, za službami, a najmä pokrytie územia s dostatočnou časovou dostupnosťou záchranných jednotiek v regiónoch.

Tabuľka č.12:Prehľad počtu mostov v najkritickejšom stavebnom stave podľa krajov

Kraj	Rok	Stavebný stav mostov			Celkový počet mostov
		Zlý stav (5. stupeň)	Veľmi zlý stav (6. stupeň)	Havarijný stav (7. Stupeň)	
Bratislavský kraj	2012	6	0	0	130
	2013	6	0	0	127
	2014	9	6	0	130
	2015	20	8	0	129
	2016				
Trnavský kraj	2012	24	7	1	386
	2013	24	7	1	386
	2014	26	9	1	386
	2015	41	9	1	387
	2016				
Trenčiansky kraj	2012	39	23	1	633
	2013	41	30	0	629
	2014	41	30	3	631
	2015	48	34	0	633
	2016				
Nitriansky kraj	2012	28	4	0	526
	2013	31	4	0	525
	2014	39	2	0	524
	2015	38	3	0	525
	2016				
Žilinský kraj	2012	116	48	2	799
	2013	114	48	1	794
	2014	114	48	1	798
	2015	114	48	1	796
	2016				
Banskobystrický kraj	2012	47	22	1	1 040
	2013	53	29	1	1 035
	2014	56	31	2	1 035
	2015	65	33	2	1 032
	2016				

Prešovský kraj	2012	48	13	4	1 246
	2013	47	11	5	1 238
	2014	46	15	5	1 239
	2015	37	14	3	1 242
	2016				
Košícký kraj	2012	34	4	0	655
	2013	33	5	0	656
	2014	33	2	1	655
	2015	33	2	0	658
	2016				

Zdroj: Slovenská správa ciest

Havarijný stav vozovky signalizuje, že vozovka už nespĺňa podmienky pre bezpečnú, plynulú, rýchlu a hospodárnu jazdu motorových vozidiel, a vyžaduje vyznačenie a opravu.

Tabuľka č.13: Prehľad podielu cestnej komunikácií I. triedy v havarijnom stave podľa krajov ku 1.1.2016

Územie (správca)	Zmeraná dĺžka (v km)	Podiel v havarijnom stave – pozdĺžna nerovnosť (index IRI) (v %)	Podiel v havarijnom stave – priečna nerovnosť (vyjazdené koľaje) (v %)
SSC Bratislavský kraj	832,60	1,50	8,10
SSC Banskobystrický kraj	630,00	2,20	3,10
SSC Košícký kraj	927,50	2,20	2,60
SSC Žilinský kraj	784,20	3,00	4,40
Národná diaľničná spoločnosť	76,40	0,30	0,20
Mesto Bratislava	72,10	6,90	9,90
Slovenská republika	3 175,00	2,20	4,50

Zdroj: Slovenská správa ciest, Celkový prehľad stavu vozoviek cestných komunikácií SR, Bratislava 2016

Tabuľka č.14: Prehľad podielu cestnej komunikácií II. triedy v havarijnom stave podľa krajov ku 1.1.2016

Územie (správca)	Zmeraná dĺžka (v km)	Podiel v havarijnom stave – pozdĺžna nerovnosť (index IRI) (v %)	Podiel v havarijnom stave – priečna nerovnosť (vyjazdené koľaje) (v %)
Bratislavský kraj	170,00	8,10	5,60
Banskobystrický kraj	444,00	12,80	0,80
Košický kraj	508,70	11,90	1,50
Nitriansky kraj	492,20	7,50	3,00
Prešovský kraj	465,80	9,00	0,70
Trenčiansky kraj	312,90	10,30	1,30
Trnavský kraj	512,90	7,10	2,60
Žilinský kraj	279,00	8,90	0,70
Mesto Bratislava	15,10	21,00	11,50
Mesto Košice	24,80	10,00	0,40
Slovenská republika	3 239,90	9,50	1,90

Zdroj: Slovenská správa ciest, Celkový prehľad stavu vozoviek cestných komunikácií SR, Bratislava 2016

Zvýšená návštevnosť je dôležitým podkladom pre stanovenie atraktivity územia a možnosť budovania **cestovného ruchu**, ktorý aj zaväzuje dotknuté samosprávy k zveľaďovaniu prostredia, aby bolo dané územie stále atraktívnejšie pre návštevníkov. Pri vyššom objeme turistov je nutné brať na zreteľ potreby zahraničných hostí vo forme zrozumiteľnosti informačných tabúl a dopravných návěstí (napríklad dopravné uzly využívané turistami aspoň označiť s patričnými symbolmi popri nápisoch ako „letisko“ alebo MHD“).

Návštevnosť divadelných predstavení a múzeí bola zvolená kvôli určitej územnej nadväznosti týchto kultúrnych foriem kultúrneho vyžitia. Dočasne bol vylúčený ukazovateľ zaoberajúci sa počtom knižníc, ktoré v čase elektronických kníh by mali byť integrujúcim doplnkom služieb.

Tabuľka č.15: Vybrané štatistiky z oblasti cestovného ruchu a kultúry

Regióny NUTS 3 a 1	Rok	BaK	TTK	TNK	NrK	ŽaK	BBK	PoK	KeK	SR
75. Počet	2012	939 328	266 216	244 033	217 952	756 621	401 869	664 863	283 180	3 774 062

návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	2013	1 073 854	263 709	238 336	238 440	819 016	400 251	700 248	314 651	4 048 505
	2014	954 888	268 362	244 114	236 875	735 470	384 801	642 706	260 494	3 727 710
	2015	1 194 479	297 693	274 360	261 582	846 508	448 568	740 701	266 358	4 330 249
	2016									
76. Počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	2012	1 961 389	1 083 888	964 664	576 406	2 270 966	1 341 786	2 112 644	596 457	10 908 200
	2013	2 184 586	1 076 726	972 493	612 661	2 397 984	1 335 415	2 256 759	649 947	11 486 571
	2014	2 024 473	1 111 814	987 153	656 195	2 147 499	1 293 066	2 142 701	537 533	10 900 434
	2015	2 554 879	1 181 037	1 108 518	707 945	2 440 296	1 397 260	2 362 386	597 759	12 350 080
	2016									
77. Návštevnosť divadelných predstavení	2012	620 386	46 097	0	177 887	87 188	172 849	160 268	274 992	1 539 667
	2013	576 414	36 660	0	161 625	82 253	162 248	114 993	248 064	1 382 257
	2014	764 519	53 850	960	173 220	94 790	159 665	268 801	276 145	1 791 950
	2015	702 532	51 659	1 050	169 350	100 251	211 834	110 594	258 905	1 606 175
	2016									
78. Návštevnosť múzeí	2012	585 564	170 741	444 159	117 625	678 706	748 238	553 098	218 964	3 517 095
	2013	616 562	145 624	287 596	127 615	734 866	782 295	554 724	282 054	3 531 336
	2014	724 544	161 944	431 511	177 564	898 743	793 665	714 982	335 122	4 238 075
	2015	690 499	133 170	409 045	150 949	850 433	705 244	666 191	354 772	3 960 303
	2016									

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka č.16: Štatistiky v oblasti páchania trestných činov

Regióny NUTS 3 a 1	Rok	BaK	TTK	TNK	NrK	ŽaK	BBK	PoK	KeK	SR
79. Násilné a majetkové trestné činy – vraždy	2012	16	14	2	10	7	8	7	11	75
	2013	12	8	5	12	7	11	7	16	78
	2014	17	5	7	9	9	12	6	7	72
	2015	15	5	5	7	3	2	6	5	48
	2016									
80. Násilné trestné činy spolu	2012	977	576	481	713	852	991	849	1 157	6 607
	2013	846	535	467	679	809	825	770	1 064	6 003
	2014	819	490	507	668	742	724	702	972	5 637
	2015	706	487	532	735	807	783	663	968	5 686
	2016									

Zdroj: ŠÚ SR

Územné environmentálne štatistiky sú dôležitým podkladom pre stanovenie špecializácie regiónu, aby sa efektívne využil vnútorný potenciál územia. Popri sociálnom kapitále aj prírodné bohatstvo je časovo náročné na tvorbu bohatstva. K prírodnému bohatstvu je nutné pristupovať zodpovedne, keďže aj pôda, ako domov mnohých organizmov, sa vytvára stovky rokov.

Tabuľka č.17: Územná a environmentálna štatistika

	Rok	BaK	TTK	TNK	NrK	ŽaK	BBK	PoK	KeK
81. Celková výmera územia obcí a miest (km ²)	2012	2 052,6	4 146,4	4 502,0	6 344,0	6 808,6	9 454,3	8 973,4	6 754,5
	2013	2 052,6	4 146,4	4 502,1	6 344,0	6 808,5	9 454,1	8 973,4	6 754,5
	2014	2 052,6	4 146,4	4 501,8	6 344,0	6 808,5	9 454,0	8 973,3	6 754,5
	2015	2 052,6	4 146,4	4 501,8	6 344,0	6 808,5	9 454,0	8 973,2	6 754,4
	2016	2 052,6	4 146,4	4 501,8	6 344,0	6 808,5	9 454,0	8 973,0	6 754,3
82. Podiel ornej pôdy (v %)	2012	35,35	62,60	21,61	63,91	8,92	17,51	16,57	30,19
	2013	35,30	62,58	21,60	63,90	8,90	17,48	16,57	30,20
	2014	35,23	62,49	21,58	63,90	8,90	17,43	16,59	30,21
	2015	35,16	62,41	21,52	63,96	8,85	17,46	16,53	30,22
	2016	35,01	62,40	21,50	63,89	8,83	17,42	16,51	30,22
83. Podiel lesnej pôdy (v %)	2012	36,60	15,74	49,26	15,23	55,90	49,13	49,27	39,68
	2013	36,60	15,75	49,34	15,23	55,92	49,18	49,28	39,70
	2014	36,60	15,76	49,36	15,24	56,03	49,23	49,32	39,71
	2015	36,60	15,76	49,40	15,27	56,12	49,35	49,38	39,75
	2016	36,60	15,76	49,41	15,28	56,25	49,39	49,46	39,81
84. Podiel zastavaného územia (v %)	2012	8,00	6,99	5,28	6,01	3,79	3,55	3,55	5,06
	2013	8,06	7,02	5,28	6,02	3,80	3,56	3,56	5,07
	2014	8,20	7,06	5,29	6,04	3,83	3,58	3,56	5,08
	2015	8,28	7,08	5,32	6,05	3,85	3,61	3,57	5,09
	2016	8,36	7,10	5,33	6,07	3,88	3,61	3,59	5,09
85. Intenzita chovu	2012	17,40	28,40	31,30	15,60	39,10	25,50	30,00	16,80

hovädzieho dobytku na 100 ha poľnohospodárskej pôdy	2013	16,70	27,70	31,10	15,40	39,10	25,60	30,50	16,40
	2014	17,70	25,80	31,10	15,00	40,40	27,00	30,50	16,60
	2015	18,10	23,90	29,90	14,70	39,10	26,50	31,10	16,90
	2016	18,4	21,9	29,6	13,7	39,5	25,7	31,4	17,2
86. Podiel chráneného územia z plochy kraja - Natura 2000 i národná sústava CHÚ (v %) ŠOP SR	2005	41	21	31	15	59	32	37	52
	2015	38,97	22,77	30,66	14,06	59,28	30,65	43,44	49,49
87. Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv.)	2012	424,25	417,87	328,16	373,26	308,86	274,92	244,11	269,87
	2013	426,36	415,68	337,55	366,11	308,05	260,83	242,16	272,31
	2014	446,02	437,49	357,74	398,05	317,85	282,58	243,53	276,58
	2015	463,36	442,65	349,22	406,99	332,14	282,76	264,39	294,61
	2016								

Zdroj: ŠÚSR, ŠOP SR

Tabuľka č.18: Vymedzená oblasť riadenia kvality ovzdušia

Región	Lokalita	Znečisťujúca látka
Bratislavský kraj	Mesto Bratislava	PM ₁₀ , NO ₂ , BaP
Trnavský kraj	mesto Trnava	NO ₂ , BaP
Trenčiansky kraj	Mesto Prievidza	BaP
	Obec Bystričany	PM ₁₀
	Mesto Trenčín	PM ₁₀
Žilinský kraj	Mesto Žilina, Ružomberok a obec Likavka	PM ₁₀
Prešovský kraj	Mesto Prešov a obec Ľubotice	NO ₂ , PM ₁₀
Košický kraj	Mesto Košice, obec Bočiar, Haniska, Sokoľany, a Veľká Ida	PM ₁₀ , BaP
	Mesto Krompachy	PM ₁₀ , PM _{2,5} , BaP

*-SHMÚ na základe hodnotenia kvality ovzdušia v zónach a aglomeráciách v roku 2015 podľa § 9 ods. 3 zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov navrhuje aktualizáciu vymedzenia oblastí riadenia kvality ovzdušia SR po roku 2016. Znečisťujúca látka bude vyňatá z oblasti riadenia kvality ovzdušia až potom, keď bude 3 roky pod limitnou hodnotou pri hodnotení nasledujúci rok.

Zdroj: SHMÚ

Tabuľka č.19: Prehľad kľúčových environmentálnych záťaží pre obdobie rokov 2014-2020 a do roku 2030

Okres	Lokalita	Popis environmentálnej záťaže	Potrebné opatrenia a pokrok v oblasti ich riešenia	Odhad termínu ich doriešenia

Je v kompetencii MŽP SR rozhodnúť o odstránení konkrétnych environmentálnych záťaží, výber konkrétnej lokality a finančné krytie. Záťaže boli vytýpané SAŽP (Slovenská agentúra životného prostredia), ktorá je zriadená MŽP SR, a teda všetky aktuálne údaje a potrebné informácie sú k dispozícii na uvedenom rezorte. Košický samosprávny kraj nemá v tejto oblasti žiadne kompetencie.

Časť III. Poznámky a návrhy ku Správe o napĺňaní priorít a cieľov aktualizovanej Národnej stratégie regionálneho rozvoja za rok 2016

Tretia časť správy o napĺňaní priorít a cieľov aktualizovanej Národnej stratégie regionálneho rozvoja za rok 2016 je priestorom pre širšiu diskusiu ku samotnej forme a obsahu Správy o napĺňaní priorít a cieľov aktualizovanej Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR.

Radi by sme Vás požiadali, aby ste sa zamerali na Vaše špecifiká v zmysle územného prístupu riešenia problémov, ako podkladu pre voľbu priorít rozvoja Vášho spravovaného územia. Takýto prístup je presadzovaný aj Európskym výborom regiónov.

Súčasnú priority platnej aktualizovanej Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR boli zadefinované v troch prioritných oblastiach:

1. **Prioritná oblasť:** Inteligentný rast – vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inováciách;
2. **Prioritná oblasť:** Udržateľný rast – podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje;
3. **Prioritná oblasť:** Inkluzívny rast – podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť.

Pre definované prioritné oblasti bol stanovený súbor **hlavných prioritných okruhov regionálneho rozvoja** na podporu prioritných oblastí, ako:

1. **Ľudské zdroje – zvýšenie kvality ľudského kapitálu;**
2. **Ekonomická výkonnosť a konkurencieschopnosť hospodárstva;**
3. **Štrukturálne zmeny (v rámci problematiky regionálneho rozvoja);**
4. **Poznatkovo orientovaná ekonomika;**
5. **Ochrana a tvorba životného prostredia.**

Z pohľadu súčasného vývoja vo vašom regióne, vidíte potrebu zmeniť vyššie uvedené priority?

Nie je potrebné meniť priority, ale ich vecne napĺňať a mať pre ne relevantné finančné krytie a finančné nástroje, čo nie je len v silách regionálnej samosprávy z hľadiska financií a kompetencií.

V rámci Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického kraja na roky 2016 až 2022 je víziou Košického samosprávneho kraja vzájomná spolupráca jednotlivých aktérov z akademickej, podnikateľskej a verejnej obce s cieľom mobilizácie sociálneho kapitálu obyvateľov Košického kraja pri hľadaní riešení aktuálnych problémov v oblasti regionálneho rozvoja.

Medzi najzávažnejší a najzložitejší problém v oblasti regionálneho rozvoja v Košickom kraji patrí postupná sociálna degradácia stále väčšej časti obyvateľov a z toho vyplývajúca nezamestnanosť, nízke mzdy a chudoba. Dopyt po pracovnej sile sa vo väčšine tradičných odvetví priemyslu a služieb postupne znižuje. Konkurenčný tlak na globálnych trhoch výrazne zvyšuje tlak na rast produktivity práce, čo následne vedie k rušeniu „nepotrebných“ pracovných miest a nárastu nezamestnanosti. Preto bez zmeny doterajšej hospodárskej politiky nie je reálne predpokladať, že sa zamestnanosť ešte niekedy podarí udržateľným spôsobom dostať aspoň na predkrízovú úroveň pred rokom 2008. Podľa štatistík slovenská ekonomika z hľadiska jej základnej funkcie „zabezpečovania pracovných príležitostí“ pre obyvateľov patrí v tejto oblasti dlhodobo medzi najslabšie nielen v Európskej únii ale aj v OECD.

Z týchto skutočností vyplýva základné poslanie (misia) Košického samosprávneho kraja: intenzívna podpora tvorby nových pracovných miest a iniciatív vedúcich k rastu miezd cestou budovania regionálnej identity v Košickom kraji.

Strategické ciele Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického kraja na roky 2016 až 2022 sú rozdelené do troch základných oblastí rozvoja – hospodárskej, sociálnej a environmentálnej.

V rámci hospodárskej oblasti je základným cieľom tvorba nových pracovných miest a podpora rozvoja komunitného spôsobu života

- *Strategický cieľ č.1. Posilňovanie regionálnej identity zastavením vytlačania pracovnej sily z trhu práce*
- *Strategický cieľ č.2 Posilňovanie regionálnej identity cestou rozvoja vidieka*
- *Strategický cieľ č.3 Posilňovanie regionálnej identity hľadaním alternatív k trhu práce pre pracovnú silu, ktorá bola z trhu práce vytlačená*

Región možno charakterizovať pomocou regionálnej identity, ktorá je jednak súhrnom činiteľov vopred daných (prírodné podmienky, geomorfológia terénu), jednak činiteľov vyplývajúcich z minulosti a histórie a jednak činiteľov vytváraných a pretváraných každodennou praxou (spôsob rozhodovania, aplikácia hodnôt).

V sociálnej oblasti boli stanovené nasledovné strategické ciele:

- *Strategický cieľ č. 4 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja občianskej spoločnosti*
- *Strategický cieľ č. 5 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja sociálnych ľudských práv*
- *Strategický cieľ č.6 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja dobrovoľníctva*
- *Strategický cieľ č.7 Posilňovanie regionálnej identity rozvojom kultúrneho dedičstva*

Environmentálna oblasť patrí medzi súhrn vopred daných činiteľov, ktoré významne ovplyvňujú regionálnu identitu. Je potrebné vytvoriť v regióne také podmienky pre život, aby obyvatelia kraja radi žili „u nás doma“ a aby sa mladá generácia vrátila do svojho rodiska, do zdravého životného prostredia, kde prežijú kvalitný život.

- *Strategický cieľ č. 8 Posilňovanie regionálnej identity cestou ochrany prírodného dedičstva a zvyšovania kvality života obyvateľov*

Dôležitým impulzom rozvoja v Košickom kraji je výraznejšia podpora živnostníkov a drobných podnikateľov v regióne, čo so sebou prináša mimo iné aj potrebu zmeny legislatívy.